

Sihtuuring „Koolieelse lasteasutuse mänguväljakute terviseohutuse seisundi hindamine”

1. Sissejuhatus

Lapseea kehaline aktiivsus avaldab soodsat mõju inimese kasvamisele, arenemisele ja küpsemisele ning vähendab krooniliste haiguste väljakujunemise riski. Last arendavad füüsiliselt regulaarsed kehalised harjutused, liikumine, sportlikud meelelahutused. Kõik kehalised harjutused võiksid toimuda vabas õhus. Sotsiaalministri 24.09.2010 määruse nr 61 „Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale“ § 9 lg 1 järgi „Lasteasutuses kasutatakse mängu- ja võimlemisvahendeid, mille konstruktsioon, mõõtmed ja pindade viimistlus vastavad lapse eale ja kasvule ning tagavad ohutu kasutuse. Ronimisreedeid, spordi- ja mänguväljaku ning võimlemisvahendeid kontrollitakse tootja juhendite kohaselt“. Mänguväljak ja mänguväljaku seadmed peavad olema ohutud ja turvalised, samuti peab olema ohutu nende paigaldamine ja kasutamine.

Sotsiaalkaitseministri ning tervise- ja tööministri 06.02.2015 käskkirjaga nr 18 „Sotsiaalministeeriumi osakondade ning valitsemisala asutuste 2015. aasta tööplaanide kinnitamine“ Lisa 5 „Terviseameti 2015. aasta tööplaan“ kohaselt korraldati sihtuuring "Koolieelse lasteasutuse mänguväljakute terviseohutuse seisundi hindamine“.

2. Eesmärk

Sihtuuringu eesmärgiks oli hinnata mänguväljakuid ning saada ülevaade mänguväljakute seadmete seisundist ja hooldamisest lasteasutustes.

3. Sihtuuringu ülesanded ja läbiviimise meetodika

Terviseameti talitused:

- Kontrollisid ja hindasid visuaalselt, kas mänguväljakud ja mänguväljakute seadmete seisund on ohutu lastele kasutamiseks, kuidas toimub mänguväljakute ja mänguväljakute seadmete hooldus.
- Kaardistasid mänguväljakud ja mänguväljakute seadmete seisundi kasutades vaatlustoimingu protokoll (lisa 1), avastatud puudused pildistati.
- Sisestasid kaardistamise tulemused Exceli tabelisse (lisa 2).
- Koostasid sihtuuringu kokkuvõtte.
- Saatsid täidetud tabelid ja kokkuvõtte Terviseameti peadirektorile.

Terviseameti keskkonnatervise osakond:

- Valmistas ette andmete sisestamiseks vaatlustoimingu protokollid ning andmebaasi;
- Analüüsis talitustelt saadud andmeid ja kokkuvõtteid;
- Koostas lõpliku kokkuvõtte.

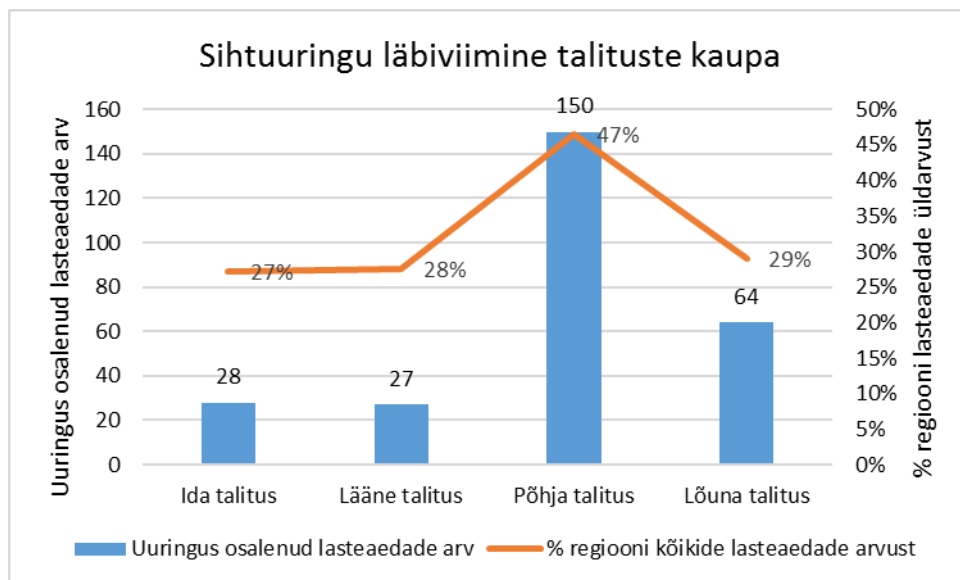
4. Sihtuuringu läbiviimise aeg ja koht

Sihtuuring viidi läbi 2015. a II-III kvartali jooksul. Uuringusse kaasati kõikidest talitustest vähemalt 25% lasteasutusi.

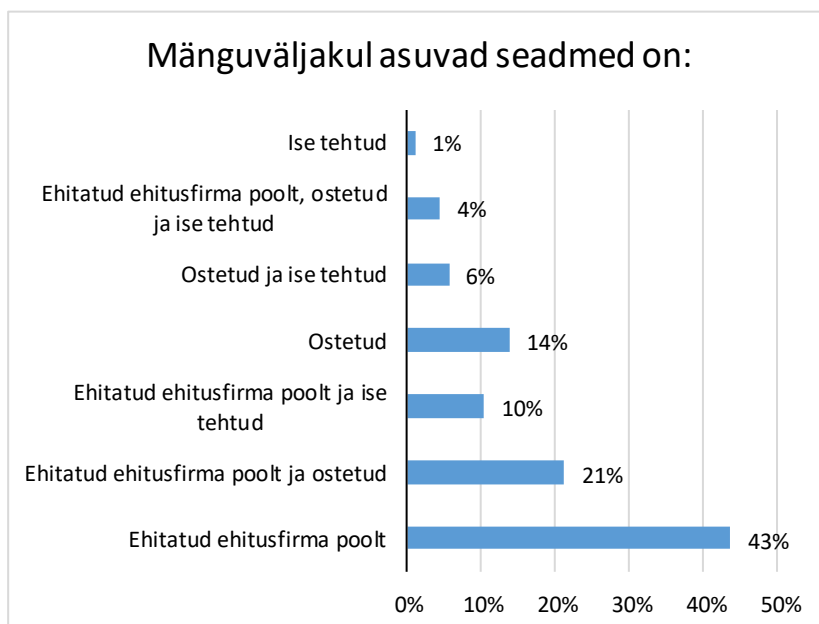
5. Kokkuvõte

Sihtuuringu „Koolieelse lasteasutuse mänguväljakute terviseohutuse seisundi hindamine“ käigus kontrolliti Terviseameti talituste töötajate poolt kokku 269 lasteasutust.

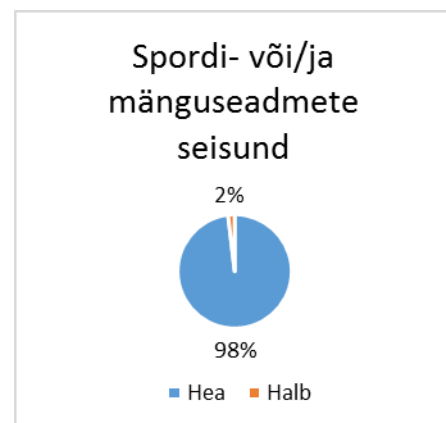
Joonis 1. Uuringus osalenud lasteadeade arv.

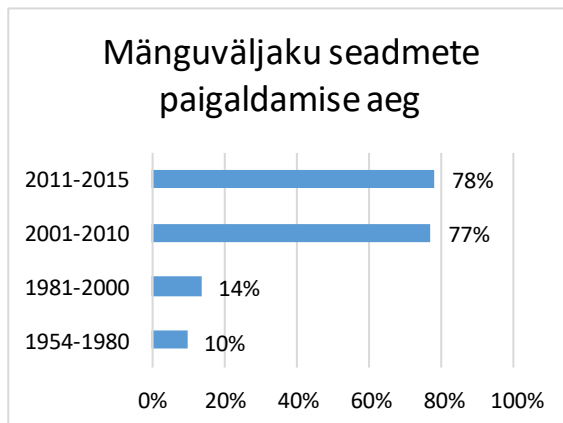
Joonis 2. Mänguväljaku seadmed.

Joonis 3. Seadmete seisund.

Joonis 4. Mänguväljaku seadmete vanus.

Seadmete seisund: Mänguväljakutel paiknevate mänguseadmete seisund on üldiselt hea (98% vastustest). Puudused (2%): väljaku piirdeaia metalltorude otsad olid katteta, pinkide laudad pehkinud, kiiged katki.

Seadmete päritolu: valdavalt on mänguväljaku seadmed ehitatud ja paigaldatud ehitusfirma poolt (43%) või siis osa neist on ehitatud ehitusfirma poolt ning osa on valmiskujul ostetud (21%). Ainult

valmiskujul ostetud seadmed on 14%-l mänguväljakutest ning firma poolt ehitatud ja ise tehtud (lapsevanemad, kohalik meistritees) seadmed on 10-l protsendil. Ainult ise tehtud mänguväljaku seadmeid on vähe (1%).

Seadmete vanus: mänguväljakutel paiknevad seadmed on valdavas osas uued: paigaldatud aastatel 2011-2015 (78%). Peaaegu sama suure osa moodustavad veidi varem paigaldatud seadmed ehk 2001-2010. a paigaldatud (77%). Nõukogude aja varasemast perioodist 1954-1980 pärineb veel 10% mänguväljakute seadmeid (enamasti ronimiseks mõeldud metallkonstruktsioonid) ja veidi hilisemast perioodist 1981-2000. a 14% mänguväljakute seadmetest.

Sihtuuringu käigus selgus, et:

Kaitsekiivrit kasutatakse jalg- või tõukeratta või rulluisudega sõitmisel 60% lasteaedades, 3% uuritud lasteaedades kiivrit ei kasuta. Turvalisuse tagamiseks on rühmadele määratud kindlad rattasõidu päevad ja kellaajad. Mitmetes lasteaedades puuduvad jalg- ja tõukerattad ning rulluisutamise võimalus kuna vahendeid ei ole ja puudub ka vastava pinnasega õueala nimetatud spordivahenditega sõitmiseks lasteasutuse territooriumil.

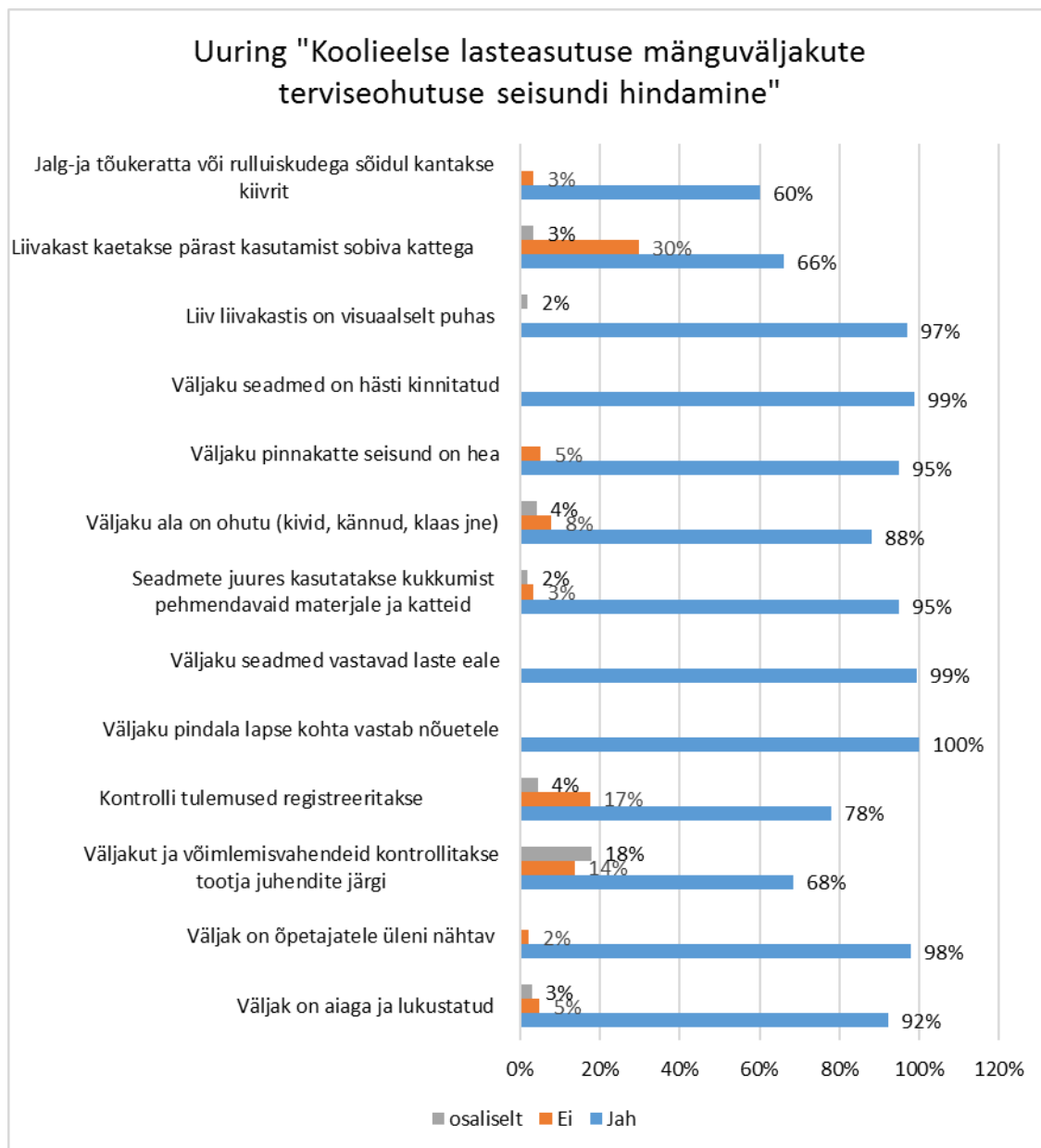
Visuaalsel hinnangul oli 97%-l juhtudest liiv liivakastides puhas. Liivakast kaetakse pärast kasutamist 66% juhtudest sobiva kattega, 30% juhtudest liivakasti ei kaeta ja 3% lasteaedades kasutab liivakasti katmiseks muid vahendeid (näiteks võrku). Liivakastide katmine on probleemiks kuna liivakastid on erinevate mõõtmetega (osades lasteasutustes väga suured liivaalad). Liivakastid olid enamasti kaetud, kuid avastati ka selliseid, kus kate oli katki või ära varastatud. Liivakasti ei kaeta ka siis, kui see on õhtuti kasutusel üldise laste mänguväljakuna-tegemist avatud suure liivaga kaetud turvaalaga, kus lapsed mängivad, erikujulised suured liivakastid, mida keeruline katta.

Mänguväljaku seadmed olid hästi kinnitatud 99% uuritud mänguväljakutest ning 99% mänguväljakutest vastavad seadmed neid kasutatavate laste vanusele. Palju ohtlikke seadmeid on maha monteeritud. Vanadest mänguvahenditest kasutatakse enamasti metallist ronimisreedeid, mis on kenasti värvitud ja ohutud (vastavad mõõtude osas standardi nõuetele). Samas puuduvad neil tootja juhendid, sest varem juhendi nõuet ei olnud.

Mänguväljakute pinnakatte seisund oli üldiselt hea (95% mänguväljakutest) ning 5% jättis see soovida. Väljakutest 88% on lastele liikumiseks ohutud, 8% mitte. Puudustest esinesid pinnakatte augud, suured kivid väljakul, puujuurikad, kännud, betoonplaadid, ebatasased kõnniteed, väljaulatuvad kanalisatsiooniluugid, mille taha mänguhoos komistada (4% mänguväljakutest).

Mänguseadmete juures kasutavad kukkumisel lööki pehmendavaid materjale ja katteid 95% lasteasutustest. Peamiselt on selleks liiv, ka tartaanmatid, kummimatid. 5% lasteasutusi peaks mänguseadmete juures olevat liiva juurde laskma vedada.

Joonis 5. Lasteaedade mänguväljakute olukord 2015. a.

Mänguväljaku pindala lapse kohta vastas nõuetele kõikides uuringus osalenud lasteaedades.

Mänguväljakute kontrolli tulemused registreerivad 78% lasteaedades, ei registreeri 17% ja osaliselt registreerivad 4% (igapäevaseid kontrolle ei registreeri, registreerivad korra kuus või harvem ning ametlikud kontrollkäigud).

Väljakut ja võimlemisvahendeid kontrollib tootja juhendite järgi 68%, ei kontrolli 14% ja osaliselt kontrollib 18% lasteaedades. Juhul, kui ei kontrollita või kontrollitakse osaliselt, on põhjuseks enamasti asjaolu, et seadmel puudub tootja juhend (kõik nõukogudeaegsed seadmed) või on juhend kadunud. Riskianalüüsi kohaselt kontrollitakse ja hooldatakse ka tootja juhendita vanu seadmeid.

98-1 %-l laste mänguväljakutest on mänguväljakul toimuv lasteaia õpetajatele hästi nähtav (puuduvad vaadet takistavad põõsad, puud jms). 2% mänguväljakutest jätab see nii ei ole. Mänguväljak asub vahel hoone küljel või mänguväljakud on eraldatud hekiga teineteisest ja täies ulatuses ei ole nähtavad. Rühmaga koos on õues kaks töötajat ning paljudes lasteaedades lapsed kannavad õuealal helkurveste (rühmadel on need erinevat värvi), mis lihtsustab jälgimist ning rühma mänguala on õpetajale nähtav.

Mänguväljakutest 92% on aiaga ja lukustatud, 5% ei ole ja 3% väljakutest on küll aiaga, aga see on lukustamata või vajab remonti. Väravaid alati ei lukustata, kuna osa mänguväljakutest on üldkasutatavad (avatud piirkonna lastele), osa lukustatakse peale laste lahkumist ja nädalavahetusteks.

Mänguväljakute seadmete kontrollimine ja kontrollimise sagedus:

Sihtuuringu tulemustest selgus, et mänguväljakute seadmete töökorras olekut kontrollivad lasteasutuse õpetajad ja õpetaja abid (kord päevas), asutuse remondimees, kojamees, majahoidja või majandusjuhataja (kord nädalas), asutuse omanik või direktor (kord kuus), haldusfirma (kord kvartalis), riskihindamise komisjon (1 või 2 korda aastas), õppealajuhataja, valla ehitusnõunik (kord aastas), tervisemeeskond (kord kvartalis), tervisenõukogu (2 korda aastas), tellitakse ekspertiis (kord aastas), linna heakorra nõunik (kord aastas). Mänguväljakute seadmed kontrollib regulaarselt üle pädev firma, mis on mänguväljaku kas paigaldanud või seda lepingu järgi hooldav, ainult ühel kolmandikul juhtudest.

Seadmete terviseohutust kontrollitakse sageli. Välja on kujunenud seadmete visuaalne kontrollimine vähemalt ühe inimese poolt (enamasti õpetaja või õpetaja abi) kord päevas, põhjalikumalt kontrollitakse korra kuus (komisjon). Kord aastas kontrollib seadmeid valla poolt tellitud spetsialist või linna heakorra nõunik. Seadmeid kontrollitakse osades lasteaedades vastavalt graafikule, igale seadmele on koostatud kontrollimise graafik (vähemalt kord aastas).

Peaaegu kõikides lasteaedades vaadatakse mänguväljakul asuvad seadmed põhjalikult üle vähemalt kord aastas, seadmete töökindlust kontrollitakse vähemalt kord kuus ja seadmete visuaalne korrasoleku vaatlus toimub iga päev.

Mänguväljakute seadmeid kontrollivad pidevalt õpetajad ja õpetaja abid, kes teavitavad probleemidest juhtkonda ning asutuse töömeest, kes tavaliselt vea parandab. Uute

tootjafirmade poolt paigaldatud vahendite kontrolli teostab seadme paigaldanud firma. Tulenevalt riskianalüüsist on käskkirjaga määratud valdkonna eest vastutav isik. Seoses riskianalüüsiga toimub põhjalik ülevaatus (komisjon) vähemalt kord aastas, tavaliselt uue õppeaasta alguses. Kord kuus või kord kvartalis kontrollivad direktorid. Kord aastas kontrollivad ehitusnõunikud, majandusjuhatajad või ehitusspetsialistid. Osad lasteaiad tellivad seadmete olukorra ekspertiisi firmalt või eksperdilt 1-2 korda aastas ning tegutsevad tulenevalt raportitest. Komisjonid kontrollivad mänguväljakute seisundit kas kord kvartalis või kord aastas.

Sihtuuringu käigus tehti ettepanek mänguväljakute seisundi parandamiseks 115-le (43%) uuringus osalenud lasteasutusele.

Koostas: Kaili Sillamaa, KTO

Vaatlustoimingu
protokoll 2.docx

Lisa 1: vaatlustoimingu protokoll

Lisa 2 5.xls

Lisa 2: Exceli tabel